

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2021-297

23.3.2021

Fremtind Forsikring AS

Bygning - innbo (kombinert)

Brann i bolig — påtent? – fal. § 4-14.

Sikredes bolig ble totalskadet i brann 2.5.18. Sikrede forklarte først til politiet at han var på en hytte i en annen kommune brannnatten. I politiavhør 3.5.18 opplyste likevel sikrede at han hadde kjørt en tur til hjemkommunen brannnatten, men at han ikke hadde noe med brannen å gjøre. Sikrede opplyste også at huset var begjært tvangssolgt. Politiet henla saken 23.11.18 grunnet bevisets stilling. Brannvesenets- og kriminaltekniskrapport forelå imidlertid først 12.6.19. Den kriminaltekniske rapporten konkluderte ikke med brannårsak, men utelukket alle brannårsaker med unntak av bruk av åpen ild. Rapporten konkluderte også med at det kunne være to arnesteder, i to ulike brannceller. Selskapet foretok branntekniske undersøkelser, som 11.10.19 konkluderte med at det ikke kunne påvises en naturlig brannspredning mellom brannen i de to branncellene. Selskapet innhentet deretter opplysninger om sikredes økonomi, herunder opplysninger om tvangssalget. Selskapet fant det sannsynliggjort at sikrede selv hadde påtent huset. Selskapet avslo kravet 23.1.20 under henvisning til at det var gitt uriktige opplysninger under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd. Selskapet sa også opp forsikringsavtalen den 29.1.20, jf. fal. § 8-1 femte ledd. Sikrede bestred at selskapet hadde reklamert uten ugrunnet opphold. Nemndas flertall kom til at selskapet hadde reklamert uten ugrunnet opphold.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: kr 5 810 000 eks. mva. (gjenoppføring, ikke inkludert kostnadene til riving og rydding, merutgifter på grunn av påbudd eller husleietap) + kr 1 376 266,37 (innbo)

Saksfremstilling

Saken gjelder spørsmålet om selskapet har reklamert "uten ugrunnet opphold" ved avslag pga. forsettlig fremkallelse av forsikringstilfellet etter fal. § 4-9 og uriktige opplysninger under skadeoppgjøret etter fal. § 8-1 fjerde ledd, jf. fal. § 4-14.

Sikredes bolig i H. kommune ble totalskadet i brann natt til 2.5.18. Sikrede opplyste først til politiet at han var på en hytte i S. kommune den aktuelle natten.

I politiavhør den 3.5.18 forklarte sikrede at det ikke var sant at han var i S. brannnatten, men at han hadde kjørt en tur til H. Han avviste at han hadde noe å gjøre med brannen. Sikrede opplyste også at han hadde fått forkynt på lensmannskontoret den 3.5.18 at huset skulle tvangsselges.

Selskapet mottok politidokumentene med informasjon om at sikrede var siktet i saken den 24.5.18.

Selskapet startet utredning av saken den 15.5.18. Selskapet foretok første forskuddsutbetaling til sikrede 8.6.18. Selskapet utbetalte jevnlig erstatning for husleietap.

Politiet gjorde søk med brann- og kriminalsøkshund på branntomten den 22.5.18. Ifølge rapporten fra hundesøket datert 15.6.18 markerte hunden for brennbare væsker i en gang og i et soverom i

kjelleren. Selskapet mottok ytterligere politidokumenter den 18.7.18. Det forelå ingen branntekniske rapporter fra politiet eller brannvesenet på dette tidspunkt, utover egenrapport fra branninspektør på stedet. Denne sa ingen ting om brannårsak, men opplyste bl.a. at det var tre inngangsdører i sokkeletasjen som alle var låst, og at det ikke var noen åpne vinduer.

Politiet sendte prøver av blant annet treverk, brannrester, teppe/tekstil fra gulv og rester av plastkanner inn til analyse "*... med henblikk på flyktig, brennbar væske*". I rapport datert 13.8.18 fremkommer det at det etter all sannsynlighet ble "*... påvist white-sprit eller andre produkter som inneholder white-spritkomponenter (f.eks. tennvæske, avfettingsvæske eller lignende)*" i flere av prøvene.

Selskapet purret en rekke ganger på politiet og etterspurte når selskapet ville avslutte sin etterforskning og frigi skadestedet. Politiet henla saken den 23.11.18 pga. bevisets stilling. Selskapet fikk beskjed om dette den 26.11.18.

Ifølge selskapets loggføring fikk selskapet 7.12.18 opplyst at huset sto foran tvangssalg i april. Selskapet hentet ut informasjon fra Eiendomsregisteret samme dag hvor det fremgikk at det var besluttet tvangssalg av eiendommen den 13.6.18.

Selskapet rekvirerte ekstern utreder for bistand i saken den 13.12.18. Selskapets utreder etterspurte kriminalteknisk rapport fra politiet per sms den 18.12.18. Selskapet mottok 19.12.18 en ny oversendelse av politidokumentene. Disse inneholdt ikke kriminalteknisk rapport eller rapport fra brannvesenet. Selskapets utreder purret flere ganger på politiet for oversendelse av disse.

Politiet bekreftet i en e-post av 7.1.19 at skadestedet nå var frigitt. Det ble avholdt møte med sikrede for gjennomgang av skadekravet under innboforsikringen den 29.1.19. Innboet ble etter det opplyste taksert til totalt kr 1 376 266,37.

Selskapets utreder fikk opplyst den 11.2.19 at den kriminaltekniske rapporten var ferdig, men at den lå til kvalitetssikring hos Kripos. Politiet opplyste på nytt den 5.3.19 at rapporten fremdeles var hos Kripos, og at brannvesenets endelige rapport ikke forelå.

Det ble avholdt skjønn den 6.3.19. Selskapet mottok resultatet av skjønnet den 2.4.19. Bygningens gjenoppføringspris ble beregnet til kr 5 810 000 eks. mva. Dette inkluderte ikke kostnadene til rivning og rydding, merutgifter på grunn av påbud eller husleietap.

Politiet opplyste i en e-post den 25.4.19 at saken ble henlagt før åstedsrapporten ble ferdigstilt "*... så denne rapporten er nok skrinlagt i en hektisk hverdag er jeg redd*".

Politiet sendte likevel den 12.6.19 åsteds- og undersøkelsesrapport, illustrasjonsmappe, elektronisk rapport og rapport fra brannvesenet til selskapet.

Brannvesenet hadde følgende konklusjon om arnestedet:

Brannvesenet mener at det antagelig er to arnesteder, et i hver av branncellene.

Begrunnelsen for dette er at vi ser ingen steder at brannen kan ha spredd seg mellom branncellene.

Konstruksjonen er intakt, uten gjennombrenning eller andre tegn på brannspredning mellom branncellene.

Åsteds- og undersøkelsesrapporten fra politiet konkluderte med at det ikke var mulig å fastsette noen brannårsak. Utelukkelsesmetoden utelukket flere brannårsaker, blant annet ble det utelukket at brannen i sokkeletasjen kunne skyldes en elektrisk årsak, da sokkeletasjen ikke var tilkoblet strøm/elektrisitet. Videre fremgår det at:

Det er ikke påvist spor eller andre forhold som kan forklare en naturlig brannspredning fra sokkeletasjen til hovedetasjen, eller vice versa.

Det er heller ikke påvist utvendige spor eller forhold som kan forklare at brannen har spredd seg nedenifra og opp, eller omvendt, på utsiden av bygget.

...

Flere steder i boden i sokkeletasjen ble det påvist brennbar væske i form av White – spirit eller produkter som inneholder White – spirit komponenter. Slike væsker er brannfarlige, og kan bidra til å fremskynde eller påvirke brannutviklingen.

Etter mottaket av disse rapportene kontaktet selskapet den 20.6.19 sikredes daværende advokat og informerte om at det ønsket et møte med sikrede. Selskapet sendte flere henvendelser til sikredes advokat uten at disse ble besvart, og selskapet fikk først kontakt med sikredes advokat i slutten av august. Selskapet sendte sikredes advokat en e-post den 2.9.19 og informerte om at det hadde forspurt brannsakkyndig D. for bistand til undersøkelse av skadestedet, og at sikrede ble gitt anledning til å delta på befaringen.

D. var på befaring den 18.9.19. Sikrede var også tilstede. Rapporten fra D. var ferdig 11.10.19. Undersøkelsene fant ikke en *"... mulig, naturlig brannspredning mellom brannen i hovedetasjen og sokkeleiligheten via brannskillene mellom boenhetene"*.

Selskapet forsøkte å innhente fullmakt fra sikrede til å kontakte banken vedrørende tvangssalget den 22.10.19. Selskapet ønsket å vite når sikrede fikk beskjed om tvangssalget. Selskapet mottok den 1.11.19 blant annet begjæringen om tvangssalg sendt til sikrede den 5.4.18. Selskapet ba sikredes bror om å innhente sikredes selvangivelser for perioden 2013–2018. Selskapet mottok dette den 8.12.19.

Selskapets utreder foretok en vurdering av opplysningene om sikredes økonomi den 7.1.20, og det ble skrevet et utredningssammendrag i saken den 9.1.20. Selskapet avholdt den 9.1.20 et internt fagmøte hvor det ble besluttet å avslå kravet.

Selskapet avslo kravet den 23.1.20, under henvisning til at det anså det sannsynliggjort at sikrede selv hadde forårsaket brannen, jf. fal. § 4-9, og dermed gitt uriktige opplysninger under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1, fjerde og femte ledd. Selskapets avslag baserte seg på følgende:

- Det er to arnesteder, hhv. i hovedetasjen og i sokkeleiligheten. Boenhetene er separate brannceller og brannen har ikke spredd seg mellom cellene.
- Elektrisk årsak kan utelukkes.
- Boligen og sokkeleilighet var avlåst da brannvesenet ankom stedet og det var ingen nøkler på avveie.
- Du var tilstede i nærområdet den natten da brannen oppsto.
- Du kjørte fra (S) til (H) denne kvelden/natten og dro tilbake til (S) samme natt.
- Du var kjent med at boligen din ville bli lagt ut for tvangssalg.

Selskapet sa opp forsikringsavtalen med sikrede den 29.1.20.

Partene er enige om at spørsmålet om det foreligger forsettlig fremkallelse av forsikringstilfellet ikke er egnet til skriftlig saksbehandling i nemnda, og at saken derfor avgrenses til spørsmålet om selskapet har reklamert i tide.

Sikrede anfører at selskapet har reklamert for sent og dermed mistet sin innsigelse, jf. fal. § 4-14.

Selskapet ble i det vesentlige gjort kjent med omstendighetene det har lagt til grunn i avslaget allerede ved mottak av politidokumentene den 22.5.18. Av disse politidokumentene fremgikk det blant annet at sikrede i avhør hos politiet to dager etter brannen erkjente å ha forklart seg uriktig til politiet om hvor han hadde befunnet seg på brannnatten. Sikrede fikk underveis i avhøret status som mistenkt. Selskapet fikk også opplysninger om at sokkeleiligheten hadde vært avlåst da brannvesenet kom på stedet. Selskapet hadde derfor opplysninger allerede den 22.5.18 som var egnet til å gi selskapet en "kvalifisert mistanke".

Sikrede anfører subsidiært at friststart var den 19.7.18. Ved oversendelse av politidokumentene den 19.7.18 forelå det ny dokumentasjon som var egnet til å styrke antakelsen om ildspåsettelse, herunder ble det markert for brannfarlig væske i gang og soverom ved hundesøk. Uttalelse fra et vitne var i tillegg egnet til å skape ytterligere mistanke til at sikrede ikke hadde forklart seg riktig om formålet med reisen til og fra H. i timene før brannen.

I alle tilfeller var friststart senest den 7.1.19 da branntomten ble frigitt, halvannen måned etter at politiet hadde henlagt saken. Ved normal aktsom saksbehandling ville også brannvesenets rapport ha foreligget. Selskapet skulle innhentet denne direkte fra brannvesenet, og ikke ventet på at politiet skulle sende denne.

Selskapet ble den 26.11.18 orientert om at politietterforskningen ble henlagt den 23.11.18. Selskapet hadde ikke grunnlag for å hevde at politiets etterforskning ikke var ferdig da saken ble henlagt. Politidokumentene viser at det ikke ble gjort noen etterforskningsskritt etter henleggelsen. Purringene på politiet etter henleggelsen var derfor utjenlige.

At politietterforskeren i juni 2019 utformet en skriftlig åstedsrapport – utelukkende etter påtrykk fra selskapet – er ikke det samme som at saken ikke var ferdig etterforsket i november. Det er ingen holdepunkter for at politietterforskeren var pålagt å utforme rapporten, og korrespondansen med politiet tyder på at ingen andre i politiet var kjent med at hun påtok seg å utforme en åstedsrapport selv om saken var henlagt. De to branntekniske rapportene kan ikke anses som en del av politiets etterforskning. Rapportene finnes ikke i politidokumentene.

Brannrapporten kunne ha vært innhentet direkte fra brannvesenet allerede sommeren/høsten 2018.

Realiteten er derfor at selskapet passivt ventet på en åstedsrapport som politietterforskeren skulle utforme utenfor og i tillegg til sine pålagte arbeidsoppgaver, og helt uten relevans for den henlagte straffesaken eller hennes øvrige arbeid. Det er talende at det tok tretten måneder å utforme rapporten regnet fra besiktigelsen noen uker etter brannen, og så mye som syv måneder fra henleggelsen.

For det tilfellet Finansklagenemnda skulle mene at selskapet var berettiget til å vente på åstedsrapporten og illustrasjonsmappen som forelå i juni 2019, mener sikrede at faglige svakheter ved åstedsrapporten ikke kan lede til at fristens utgangspunkt forskyves. Selskapet innhentet først en brannteknisk rapport fra DBI som forelå 11.10.19. Samlet tidsbruk fra bestilling til leveranse fremstår å være mindre enn to måneder. Dette viser at politiets og brannvesenets tidsbruk var uakseptabel, og at selskapet på et mye tidligere tidspunkt burde ha sørget for å innhente en brannteknisk rapport.

Utredningsrapporten om sikredes økonomi ble laget så sent som 7.1.20, altså mer enn halvannet år etter brannen. Sikrede opplyste om en svært dårlig økonomi allerede i politiavhøret 3.5.18, og igjen i samtale med selskapets utreder den 25.5.18. Selskapet hadde derfor ikke grunn til å avvente disse undersøkelsene.

Sikrede var helt åpen om sin dårlige økonomi allerede i politiavhøret 3.5.18. Belastningen for ham å først ha politietterforskningen, og senere selskapets utredning, hengende over seg i mer enn 20 måneder var for ham vesentlig større enn om selskapet hadde innhentet de økonomiske opplysningene på et tidligere tidspunkt.

Selskapet mener at opplysningene i politiavhøret 3.5.18 ikke gav dem informasjon om sikrede var kjent med tvangssalget før brannen. Sikrede viser her til saksbehandlingsreglene i tvfbl. Kap. 11, særlig § 11-7. Det burde være opplagt for selskapet at sikrede allerede før brannen var kjent med

begjæringen. I den grad man var i tvil, ville det ha vært enkelt å spørre ham. Det er ingen grunn til å la spørsmålet ligge urørt i halvannet år hvis selskapet mente det kunne ha betydning.

Selskapet anfører at det har reklamert uten ugrunnet opphold i samsvar med fal. § 4-14.

Det var først ved mottakelsen av rapporten fra D. at selskapet hadde mottatt og fått klarlagt all informasjonen om de tekniske forhold. D. konkluderte med at brannen ikke kunne ha spredd seg fra den ene branncellen til den andre, og det ble ikke funnet noen annen brannårsak enn åpen/bare ild. Det ble derfor på dette tidspunkt klarlagt at brannen var påsatt. Ettersom alle inngangene til huset var låst, var det kun sikrede som kunne ha vært i boligen før brannen. Friststart er derfor tidligst ved mottaket av denne rapporten den 11.10.19.

En påstand om at brannen er påsatt av sikrede er alvorlig, og det dreier seg om et betydelig skadekrav på ca. kr 8,5 millioner. Det er derfor svært viktig at selskapet ikke tar noen forhastede konklusjoner eller løsninger i saken. Selskapet må gis anledning til å foreta en forsvarlig saksbehandling.

Selskapet kunne ikke foreta egne undersøkelser så lenge politiet etterforsket saken. Skadestedet ble også først frigitt i januar 2019. Politietterforskningen gav ikke tilstrekkelige opplysninger til at selskapet kunne foreta en vurdering av saken kun basert på politidokumentene, og det ble derfor nødvendig for selskapet å gjøre ytterligere undersøkelser. Selskapet vurderte det som viktig å få klarhet i om brannen kunne ha spredd seg fra en branncelle til en annen, herunder om det kan ha vært oppbevart gjenstander av betydning for brannens utbredelse i boligen. I rapportene fra politiet var det også knyttet tvil til brannårsaken og om det var to arnesteder i boligen. Selskapet er derfor ikke enig i at det forelå en kvalifisert mistanke allerede ved mottaket av politidokumentene.

Det fremstår underlig for selskapet at politiet henla saken før de endelige tekniske rapportene forelå. Rapportene som foreligger etter henleggelsen konkluderer med at det "kan" ha vært to arnesteder, med andre ord ikke en naturlig brann. Samtidig kan ikke politiet si noe om brannårsaken, til tross for at utelukkelsesmetoden utelukker alt annet enn åpen ild, i tillegg til at det blir påvist brennbar væske på stedet. Dette bærer preg av dårlig politiarbeid, noe som nødvendiggjorde at selskapet måtte foreta egne undersøkelser.

Selv om skadestedet ble frigitt i januar 2019, var selskapet avhengig av å avvente rapportene før selskapet kunne sette i gang med egne undersøkelser. Dette skyldes at politiet har gjort store endringer på skadestedet som utgravinger, samt sikring og fjerning av gjenstander. Selskapets teknikere må derfor se på skadestedet i sammenheng med det som står opplyst i politirapporten for å kunne foreta korrekte undersøkelser.

Selskapet har jevnlig purret opp politiet og kan ikke lastes for den tiden politiet har brukt på saken.

Brannvesenets rapport har mindre vekt i denne sammenheng, da det er politirapporten som belyser de etterforskingsskritt som er gjort og hvilke tekniske funn det er gjort.

Selskapet aviser på det sterkeste at det har bestilt rapportene fra politi og brannvesen.

Selskapet kontaktet sikredes advokat kort tid etter rapportene fra politi og brannvesen forelå for å avtale et møte med sikrede. Det må være sikredes risiko at advokaten ikke besvarte selskapets henvendelser på over to måneder, til tross for flere purringer.

I samtale med selskapet i september 2019 gav sikrede uttrykk for en dårlig økonomi og fortalte om tvangssalget. Sikrede informerte også om at han selv ønsket å selge huset for å innfri lånet, men at han ikke kom så langt før brannen. I etterkant av denne samtalen mente selskapet det var

nødvendig å innhente informasjon om når sikrede ble kjent med tvangssalget og hans økonomi for øvrig.

Det ville ikke være forsvarlig av selskapet å starte gransking av sikredes privatøkonomi allerede etter politiavhøret 3.5.18. De fleste personer vil se det som et inngrep om selskapet ba om en fullmakt til å innhente omfattende opplysninger av personlig karakter tidlig i en prosess, hvor man ikke engang hadde oversikt over hva de tekniske undersøkelsene ville vise vedrørende brannårsak. Det er uklart om selskapet i det hele tatt ville fått en slik fullmakt på et tidligere tidspunkt.

Selskapet mottok dokumentasjonen i forbindelse med tvangssalget den 1.11.19, som viste at sikrede kort tid før brannen var kjent med tvangssalget. Selvangivelsene fra de siste fem årene forut for brannen viste at sikrede ikke hadde nedbetalt noe gjeld på huset, og gjelden hadde økt i denne perioden. Opplysningene viste at sikrede ikke hadde hatt tilstrekkelig inntekt eller annen lovlig tilgang til midler som kunne dekke hans løpende utgifter i denne perioden. Sikrede synes således å ha et motiv for å tenne på huset. Selskapet mottok de siste opplysningene om sikredes økonomi den 8.12.19.

I perioden 2.9.19 til 8.12.19 var det store problemer med å få kontakt med sikrede og forholde seg til sikrede og hans representanter. Det var i denne perioden uklart for selskapet om sikrede fremdeles var representert ved advokat. I denne perioden var det flere forhold på sikredes side som begrunnet tidsbruken.

Selskapet avslo kravet 23.1.20. Dette må anses som "uten ugrunnet opphold". Selskapet reklamerte rett i overkant av tre måneder etter mottaket av rapporten fra DBI, og knappe halvannen måned etter mottaket av de siste opplysningene om sikredes økonomiske situasjon.

I tillegg var det mange ressurser involvert i denne saken som alle skulle sette seg inn i det omfattende materialet, før en endelige beslutning kunne tas.

Det var også juleferie i denne perioden, som i henhold til rettspraksis er en av grunnene som kan forsvare lengre saksbehandlingstid. Det må i alle fall trekkes fra et par uker på grunn av ferien.

I LH-2015-112736 godkjente lagmannsretten at det hadde gått 3,5 måneder fra friststart til avslaget ble gitt.

For det tilfellet at Finansklagenemnda skulle komme til at friststart er før 11.10.19, har selskapet oppfylt sin aktivitetsplikt gjennom hele saken. Avslaget er derfor uansett gitt uten ugrunnet oppholdt.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet har reklamert i tide etter fal. § 4-14.

Finansklagenemnda Skades flertall, Trine-Lise Wilhelmsen og Vibeke Stiansen, bemerker:

Flertallet mener selskapet har reklamert i tide.

Det følger av fal. § 4-14 at selskapet skal reklamere uten ugrunnet opphold etter at det ble kjent med de forhold som ga grunnlag for avslaget. Ifølge Rt. 2013 s. 1235 løper tidsfristen fra selskapet hadde kvalifisert mistanke om disse forholdene. Det er ikke nødvendig at selskapet har kunnskap om alle detaljer, men det er heller ikke tilstrekkelig at det har grunnlag for mistanke.

Selskapets avslag baserte seg på følgende:

- Det er to arnesteder, hhv. i hovedetasjen og i sokkelleiligheten. Boenhetene er separate brannceller og brannen har ikke spredd seg mellom cellene.
- Elektrisk årsak kan utelukkes.

- Boligen og sokkelleilighet var avlåst da brannvesenet ankom stedet og det var ingen nøkler på avveie.
- Du var tilstede i nærområdet den natten da brannen oppsto.
- Du kjørte fra (S) til (H) denne kvelden/natten og dro tilbake til (S) samme natt.
- Du var kjent med at boligen din ville bli lagt ut for tvangssalg.

Flertallet ser først på når selskapet fikk kvalifisert mistanke om disse forholdene. I Rt. 2013 s. 1235 avsnitt 78 sier Høyesterett følgende om når kvalifisert mistanke foreligger:

På bakgrunn av den normen jeg tidligere har redegjort for, kan mye tale for at reklamasjonsfristen i foreliggende sak begynte å løpe allerede ved As første henvendelse til selskapet der han meldte skaden og opplyste om varetektsfengsling fordi det forelå skjellig grunn til mistanke om ildspåsettelse. Selskapet oppfattet ut fra de påfølgende henvendelsene til politiet tydeligvis også situasjonen slik at man fra dette tidspunktet hadde kunnskap som utløste et ansvar for å følge opp saken. Fristen begynte senest å løpe i slutten av januar 2009 da selskapet fikk informasjon om at det var tatt ut tiltale mot A

Sikrede anfører at selskapet hadde kvalifisert mistanke allerede ved mottak av politidokumentene den 22.5.18. Av disse politidokumentene fremgikk det blant annet at sikrede i avhør hos politiet to dager etter brannen erkjente å ha forklart seg uriktig til politiet om hvor han hadde befunnet seg på brannnatten. En uriktig forklaring kan ha mange årsaker, og flertallet kan ikke se at disse dokumentene gir grunnlag for kvalifisert mistanke om at sikrede var ansvarlig for ildspåsettelse. Flertallet peker særlig på at selv om sikrede var siktet i saken, var han i motsetning til situasjonen i Rt. 2013 s. 1235 verken tiltalt eller varetektsfengslet pga. skjellig grunn til mistanke.

Sikrede anfører subsidiært at friststart var den 19.7.18, hvor det ved oversendelse av politidokumentene forelå ny dokumentasjon som var egnet til å styrke antakelsen om ildspåsettelse. Blant annet ble det markert for brannfarlig væske i gang og soverom ved hundesøk. Etter flertallets oppfatning ga heller ikke denne rapporten tilstrekkelig informasjon til at det forelå kvalifisert mistanke om brannstiftelse.

Sikrede anfører at friststart i alle tilfeller var senest den 7.1.19 da branntomten ble frigitt, halvannen måned etter at politiet hadde henlagt saken. Verken henleggelsen av saken eller frigivelsen av branntomten gir imidlertid informasjon om brannårsaken og de tekniske funn som er gjort under politiets etterforskning. Sikrede anfører at selskapet skulle innhentet brannrapporten direkte fra brannvesenet. I retts- og nemndspraksis er det gjennomgående akseptert at selskapet har anledning til å avvente politiets etterforskning, og i enkelte tilfeller også en rettskraftig dom, jf. Rt. 2013 s. 1235 og eksempelvis FinKN 2019-055, uten at det foreligger "ugrunnet opphold". Dette må gjelde tilsvarende i perioden frem til selskapet får kvalifisert mistanke. Det er ikke effektiv ressursbruk om selskapet og politiet etterforsker saken parallelt, jf. FinKN 2019-590.

Etter diverse purringer fra selskapet sendte politiet 12.6.19 åsteds- og undersøkelsesrapport, illustrasjonsmappe, elektronisk rapport og rapport fra brannvesenet til selskapet.

Brannvesenet hadde følgende konklusjon om arnestedet:

Brannvesenet mener at det antagelig er to arnesteder, et i hver av branncellene.

Begrunnelsen for dette er at vi ser ingen steder at brannen kan ha spredd seg mellom branncellene.

Konstruksjonen er intakt, uten gjennombrønning eller andre tegn på brannspredning mellom branncellene.

Åsteds- og undersøkelsesrapporten fra politiet konkluderte med at det ikke var mulig å fastsette noen brannårsak. Utelukkelsesmetoden utelukket flere brannårsaker, blant annet ble det utelukket at brannen i sokkeletasjen kunne skyldes en elektrisk årsak fordi sokkeletasjen ikke var tilkoblet strøm/elektrisitet. Videre fremgår det at:

Det er ikke påvist spor eller andre forhold som kan forklare en naturlig brannspredning fra sokkeletasjen til hovedetasjen, eller vice versa.

Det er heller ikke påvist utvendige spor eller forhold som kan forklare at brannen har spredt seg nedenfra og opp, eller omvendt, på utsiden av bygget.

Flere steder i boden i sokkeletasjen ble det påvist brennbar væske i form av White – spirit eller produkter som inneholder White – spirit komponenter. Slike væsker er brannfarlige, og kan bidra til å fremskynde eller påvirke brannutviklingen.

Selv om rapportene konkluderer med at det ikke var mulig å fastsette noen brannårsak, peker den på flere mistenkelige forhold: det er to arnesteder, det er påvist brennbar væske og brannen hadde ingen elektrisk årsak. Flertallet mener man må se dette i sammenheng med opplysninger selskapet allerede hadde om at sikrede hadde kjørt fra S. til H. og tilbake den aktuelle natten og hadde gitt politiet gale opplysninger om dette. Det var også kjent at boligen var begjært tvangssolgt i forkant av brannen, og at boligen var låst på branntidspunktet uten at nøkler var på avveie. Flertallet mener opplysningene samlet tilsier at selskapet på dette tidspunktet hadde kvalifisert mistanke om at sikrede hadde tent på huset.

Sikrede anfører at åsteds- og undersøkelsesrapporten var et bestillingsverk fra selskapet, og at rapporten ble skrevet på hobbybasis som en tjeneste til selskapets takstmann. Flertallet kan ikke se at dette er tilstrekkelig dokumentert. Flertallet legger derfor til grunn at denne rapporten må anses som en del av politidokumentene, til tross for at politiet henla saken før rapporten forelå.

Selv om rapportene overlevert 12.6.19 ga grunnlag for kvalifisert mistanke, ga de ingen klar konklusjon om brannårsaken. Det må derfor aksepteres at selskapet hadde behov for å foreta ytterligere undersøkelser. Spørsmålet blir derfor om tidsbruken fra 12.6.19 frem til avslaget ble sendt 23.1.20 er "uten ugrunnet opphold". Dette utgjør noe over syv måneder.

Selskapet har vist til at det forsøkte å kontakte sikredes advokat for å avtale et møte med sikrede og gi sikrede anledning til å delta på befaring av skadestedet sammen med sakkyndige kort tid etter mottaket av rapportene. Sikredes advokat svarte ikke på selskapets henvendelser før etter nærmere to måneder. Denne tidsbruken må være sikredes risiko, jf. eksempelvis FinKN 2020-70. Dette betyr at reell saksbehandlingstid i selskapet etter kvalifisert mistanke er ca. fem måneder. Isolert må en slik tidsbruk aksepteres i en så omfattende svik sak som det her dreier seg om, jf. FinKN 2019-590 og også 2015-474, men tidsbruken må også ta hensyn til at det var en lang saksbehandlingstid på ca. ett år og én måned frem til kvalifisert mistanke forelå, og hvilke muligheter selskapet hadde til å forsere de senere undersøkelsene.

Kort tid etter at det ble avtalt møte med sikrede ble det også avholdt befaring med DBI på skadestedet den 18.9.19. Rapporten fra DBI forelå den 11.10.19. Etter flertallets oppfatning fremstår det som at selskapet har hatt en kontinuerlig saksbehandling i denne perioden. Flertallet har derfor ingen ting å utsette på tidsbruken frem til rapporten fra DBI forelå.

Selskapet startet den 22.10.19 prosessen med å innhente opplysninger om begjæringen om tvangssalget av boligen og sikredes økonomiske situasjon. Selskapet mottok de siste opplysningene vedrørende sikredes økonomi den 8.12.19. Selskapets utreder foretok en vurdering av opplysningene den 7.1.20. Det synes å være en kontinuerlig saksbehandling hos selskapet også i denne perioden og frem til avslaget foreligger, spesielt hensyntatt juleferien, som det gjennomgående er aksept for i retts- og nemndspraksis.

Sikrede opplyste imidlertid om tvangssalget og en vanskelig økonomisk situasjon allerede i politiavhøret den 3.5.18. Selskapet mottok politidokumentene 24.5.18. Det er klart at selskapets undersøkelser avdekket andre forhold enn det som fremgikk av politidokumentene, men spørsmålet er om selskapet burde startet arbeidet med å innhente disse opplysningene om sikredes økonomi tidligere og parallelt med innhenting av rapporten fra DBI.

I Rt. 2013 s. 1235 fant Høyesterett at selskapet kunne avvente rettskraftig dom i saken, men at en frifinnende dom utløste en "betydelig skjerpet aktivitetsplikt" dersom retten til fortsatt reklamasjon skulle være i behold. Her ventet selskapet tre måneder etter frifinnelsen før det startet egne undersøkelser. Fem måneder etter frifinnelsen ble det fremlagt en foreløpig sakkyndig brannteknisk konklusjon, og først åtte måneder senere tok selskapet endelig standpunkt. Høyesterett uttaler at de aktivitetene som ble utført ikke kunne forsvare en så lang tidsbruk, og at "flere av aktivitetene kunne uten særlig ulempe vært forberedt og utført etter at rapportutkastet med angivelse av mest sannsynlig brannårsak forelå, og ikke først våren 2010". Det dreide seg her om kvalitetssikring av den branntekniske rapporten, innhenting av tidligere etterforskningsdokumenter og samtaler med sikrede, hans samboer og naboer. Reklamasjon ble foretatt ett år og fire måneder etter kvalifisert mistanke, ett år og én måned etter frifinnelsen, åtte måneder etter foreløpig konstatering av mest sannsynlig brannårsak og tre måneder etter endelig fastsetting av brannårsak.

I nærværende sak synes det å ha vært kontinuerlig aktivitet i hele perioden etter kvalifisert mistanke med unntak av de to månedene som er sikredes risiko. Politiets henleggelse av saken skjedde før det forelå kvalifisert mistanke og kan derfor ikke utløse skjerpet aktivitetsplikt, og saksbehandlingstiden etter at kvalifisert mistanke foreligger er fem måneder, ikke ett år og fire måneder.

Selskapet har forklart rekkefølgen i undersøkelsene med at det ikke ønsker å innhente opplysninger om personlig økonomi før det er avgjørende nødvendig for etterforskningen av en sak. Selskapet var frem til rapporten fra DBI usikre på om det var teknisk grunnlag for å påberope at sikrede hadde tent på selv. Selvangivelser, inkassosaker og gjeldsproblemer er personlig informasjon som de fleste personer ikke ønsker at andre – heller ikke et forsikringsselskap – skal ha innsyn i. Selskapet innhenter derfor først slik informasjon hvis det er rimelig sikker på at det er grunnlag for å påberope svik.

Flertallet ser ikke bort fra at det kan være situasjoner hvor slike undersøkelser må foretas før selskapet er sikre på det tekniske grunnlaget for påstanden om svik, eller at selskapet i det minste må gi sikrede et valg mht. dette. Under tvil er flertallet likevel i denne saken kommet til at begrunnelsen fremstår som legitim, og at tidsfristen derfor ikke er oversittet. Isolert sett er en saksbehandlingstid på fem måneder fra kvalifisert mistanke i en så omfattende sak ikke uakseptabel, og selskapet har gitt en forklaring på hvorfor det ventet med undersøkelsen av sikredes økonomi. Flertallet kan ikke se at situasjonen kan sammenlignes med Rt. 2013 s. 1235 hvor selskapet brukte tre ganger så lang tid etter kvalifisert mistanke, og hvor innhenting av materiale de siste åtte månedene dreide seg om kvalitetssikring av brannrapporten, innhenting av tidligere dokumenter og samtaler med sikrede. Her var det også tre måneder uforklart tidsbruk før de avsluttende etterforskningskritt ble tatt. I nærværende sak var det kontinuerlig aktivitet, og det gikk vel tre måneder fra den avgjørende brannrapporten til avslaget og mindre om man tar hensyn til juleferien. Det dreier seg om en omfattende og komplisert sak med stor økonomisk betydning for sikrede. Selv om saksbehandlingstiden kunne kuttes noe ved parallelle undersøkelser av den branntekniske og sikredes økonomi, mener flertallet det for mange forsikringstakere må fremstå som mer hensynsfullt å vente med slike undersøkelser til de tekniske bevisene fremstår som overbevisende enn å kutte ned på saksbehandlingstiden med én- to måneder.

Avslaget er etter dette gitt "uten ugrunnet opphold" etter fal. § 4-14.

Nemndas mindretall, Gyrid Giæver, bemerker:

Mindretallet mener selskapet ikke har reklamert uten ugrunnet opphold overfor sikrede. Etter forsikringsavtaleloven § 4-14 skal sikrede få beskjed uten ugrunnet opphold etter at selskapet ble kjent med *det forhold* som medfører at *svik kan påberopes*. Avslag ble gitt ett år og åtte måneder etter at selskapet mottok melding om brannen, og mer enn sju måneder etter at politiets brann- og åstedsrapport var mottatt av selskapet. Mindretallet deler flertallets syn om at friststart er 12.6.19 da politiets åsteds- og undersøkelsesrapport ble mottatt hos selskapet. Denne rapporten må anses som en del av politidokumentene, selv om saken ble henlagt før rapporten forelå. Siden politiets åsteds- og undersøkelsesrapport ikke gav en klar konklusjon om brannårsaken, tilsa det et behov for selskapet til å foreta ytterligere undersøkelser.

Selskapet har etter 12.6.19 sammenhengende saksbehandling frem til selskapets egen brann- og åstedsrapport var ferdig den 11.10.19. Selskapet venter til 22.10.19 før de begynner å innhente opplysninger om sikredes økonomi, og spørsmålet blir om selskapet skulle innhentet opplysninger om sikredes økonomi tidligere eller samtidig med innhenting av egen brann- og åstedsrapport.

Selskapet har forklart at de ønsket å vente med innhenting av opplysninger om personlig økonomi av hensyn til sikrede (personvern), og at det ønsket å være helt sikre på at de kunne konkludere med at det var teknisk mulig at sikrede hadde tent på selv. Selskapet innhenter derfor først ytterligere opplysninger om økonomi og andre forhold hvis det er rimelig sikker på at det er grunnlag for å påberope svik.

Den reelle saksbehandlingstiden er fem måneder etter at det foreligger kvalifisert mistanke. I tråd med nemndspraksis må også det lange tidsforløpet fra skadehendelsen tillegges vekt. Sett hen til det samlede informasjonsbildet selskapet hadde i denne saken, tar selskapet en risiko ved å ikke foreta, eller i det minste etterspørre, en parallell undersøkelse av sikredes økonomi mht. fristen i § 4-14. Mindretallet er etter dette kommet til at avslaget ikke er gitt "uten ugrunnet opphold" etter fal. § 4-14.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Vibeke Stiansen (selskapsrepresentant) og Gyrid Giæver (forbrukerrepresentant).